

บทที่ 4

การคาดคะเนน้ำหนักบรรทุกของ เสา เข็ม

เป็นที่ทราบและยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า น้ำหนักที่สำคัญอย่างหนึ่งของ เสา เข็ม คือ ทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการส่งถ่ายน้ำหนักของโครงสร้างผ่านชั้นดินอ่อน ซึ่งมีวิสัยสามารถรับแรงธรรได้น้อยแต่มีการยุบตัวสูง ไปยังชั้นดินที่อยู่ลึกลงไป ซึ่งมีวิสัยสามารถรับแรงธรรได้ดีกว่าและมีการยุบตัวน้อยกว่า ทั้งนี้โดยอาศัยความตึงแน่นและ/หรือความเสียดทานที่เกิดขึ้นระหว่างพื้นที่ผิวประสิทธิผลของ เสา เข็มกับมวลดินที่ล้อมรอบ เสา เข็มส่วนหนึ่ง น้ำหนักบรรทุกอีกส่วนหนึ่งที่เหลือจะรับโดยแรงธรรของดินที่อยู่บริเวณส่วนปลายและใต้ปลายของ เสา เข็ม เมื่อ เสา เข็มอยู่ในชั้นดินเหนียว น้ำหนักบรรทุกส่วนใหญ่จะรับไว้โดยความตึงแน่นระหว่างพื้นที่ผิวประสิทธิผลของ เสา เข็มกับมวลดินที่ล้อมรอบ เสา เข็ม เราจะเรียก เสา เข็มที่แสดงพฤติกรรมในการรับน้ำหนักบรรทุกแบบนี้ว่า เสา เข็มเสียดทาน (Friction Piles) ในทางตรงข้ามในชั้นดินทรายน้ำหนักบรรทุกส่วนใหญ่จะรับไว้โดยแรงธรรของดินบริเวณปลายและใต้ปลายของ เสา เข็ม เราจะเรียก เสา เข็มที่แสดงพฤติกรรมในการรับน้ำหนักบรรทุกแบบนี้ว่า เสา เข็มคาล (End Bearing Piles)

การคาดคะเนน้ำหนักบรรทุกของ เสา เข็ม ทำได้หลายวิธีด้วยกันทั้งทางตรงและโดยทางอ้อม จะเลือกใช้วิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีร่วมกันก็ได้ วิธีหนึ่งซึ่งนับได้ว่ามีความสะดวกและรวดเร็ว คือ การวิเคราะห์หาน้ำหนักบรรทุกโดยอาศัยสมบัติทางด้านวิศวกรรมของดินและพื้นฐานทางด้านกลศาสตร์ของดิน วิธีวิเคราะห์ เป็นวิธีการที่มีเหตุผล สามารถทำได้รวดเร็ว อย่างไรก็ตามวิธีนี้เป็นเพียงการคาดหมายอย่างประมาณเท่านั้น การที่จะให้ผลถูกต้องใกล้เคียงกับความเป็นจริง ผู้วิเคราะห์ต้องเข้าใจในวิธีการวิเคราะห์และขีดจำกัดของการวิเคราะห์ ตลอดจนการเลือกใช้พารามิเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับสมบัติทางด้านวิศวกรรมของดินให้เหมาะสม ดังนั้น การคาดคะเนที่ให้ผลใกล้เคียงกับความเป็นจริงจะเป็นไปได้ ต่อเมื่อผู้วิเคราะห์มีความเข้าใจในพฤติกรรมของดินและของ เสา เข็ม เมื่อถูกแรงมากระทำ และสามารถแปลความหมายสมบัติทางด้านวิศวกรรมของดินที่วัดมาได้ และสามารถนำไปใช้ได้โดยถูกต้อง

4.1 วิธีการคาดคะเนน้ำหนักบรรทุกของเสาเข็มโดยทั่วไป

การคาดคะเนน้ำหนักบรรทุกของเสาเข็มเดี่ยว โดยใช้วิธี Static Method ทำได้ โดยการหาผลรวมของการรับน้ำหนักของ เสา เข็มอันเนื่องมาจากความตึคแน่นและ/หรือความเสียดทานที่เกิดขึ้นระหว่างพื้นที่ผิวประสิทธิผลของ เสา เข็มกับมวลดินที่ล้อมรอบเสาเข็ม (Q_s) และการรับน้ำหนักของ เสา เข็มอันเนื่องมาจากแรงถารของดินบริเวณส่วนปลายและใต้ปลายของ เสา เข็ม (Q_p) ลบด้วยน้ำหนัก (W_p) ของเสาเข็มเอง

$$Q = Q_s + Q_p - W_p \quad (4.1)$$

การรับน้ำหนักของเสาเข็มอันเนื่องมาจากความตึคแน่นและ/หรือความเสียดทานสามารถที่จะทำได้โดยการหาผลรวมของแรงเฉือนที่เกิดขึ้นระหว่างพื้นที่ผิวประสิทธิผลของ เสา เข็มกับมวลดินที่ล้อมรอบตลอดระยะการจยลึกของเสาเข็ม ดังสมการที่ (4.2)

$$Q_s = \sum f_s \cdot A_s \quad (4.2)$$

- ในเมื่อ
- $f_s = c_a + K_s \sigma_v \tan \phi_a$
  - $c_a =$ ความตึคแน่นระหว่างเสาเข็มกับมวลดินที่ล้อมรอบเสาเข็ม = $\alpha \cdot c$
  - $\alpha =$ ตัวประกอบความตึคแน่น
  - $c =$ ความเชื่อมแน่น
  - $K_s =$ สัมประสิทธิ์ความดันทางข้างของดิน
  - $\sigma_v =$ ความเค้นในแนวตั้ง (Vertical Stress)
  - $\phi_a =$ มุมของแรงเสียดทานระหว่างเสาเข็มกับดิน
  - $A_s =$ พื้นที่ผิวประสิทธิผลของเสาเข็ม = $P \cdot L$
  - $P =$ เส้นรอบรูปของเสาเข็ม (สำหรับเสาเข็มกลมและสี่เหลี่ยม)
  - $L =$ ระยะจยลึกของเสาเข็ม

การรับน้ำหนักของเสาเข็ม อันเนื่องมาจากแรงธรรที่ปลายของเสาเข็ม สามารถที่จะหาได้จากการคำนวณดังสมการที่ (4.3) โดยใช้ Bearing-Capacity Theory

$$Q_p = A_p (c \cdot N_c + \sigma_{vb} \cdot N_q + 0.5 \gamma \cdot d \cdot N_\gamma) \quad (4.3)$$

ในเมื่อ A_p = พื้นที่หน้าตัดของปลายเสาเข็ม

c = ความเชื่อมแน่นของดิน

σ_{vb} = ความเค้นในแนวตั้งที่ระดับปลายเสาเข็ม

γ = หน่วยน้ำหนักของดิน

d = เส้นผ่านศูนย์กลางของเสาเข็ม

N_c, N_q, N_γ = ตัวประกอบวิสัยสามารถรับแรงธรรของดิน

สมการที่ (4.1), (4.2) และ (4.3) เป็นสมการโดยทั่ว ๆ ไป ที่ใช้ในการคาดคะเนน้ำหนักบรรทุกของเสาเข็มเดี่ยว การคาดคะเนจะให้ผลถูกต้องใกล้เคียงกับความเป็นจริงเพียงใด จะขึ้นอยู่กับทางเลือกใช้พารามิเตอร์ที่เกี่ยวกับสมบัติทางด้านวิศวกรรมของดินได้เหมาะสมตรงกับสภาพความเป็นจริง ถ้าหากการคาดคะเนน้ำหนักบรรทุกของเสาเข็มพิจารณาภายใต้เงื่อนไข Undrain หรือ Short Term Condition การใช้พารามิเตอร์ ได้แก่ c, ϕ, c_a และ γ ควรจะเลือกใช้ภายใต้เงื่อนไขอันเดียวกัน คือ Undrain Condition โดยที่ความเค้นในแนวตั้งที่ใช้ σ_v และ σ_{vb} ควรจะเป็น Total Stresses ในทางตรงกันข้ามหากเลือกใช้การคาดคะเนน้ำหนักบรรทุกของเสาเข็มภายใต้ Long-Term Condition และความเค้นในแนวตั้งจะต้องใช้ Effective Stresses ตามปกติจะใช้ความเค้นในแนวตั้งมีค่าเท่ากับ Overburden Pressure ซึ่งสำหรับดินเหนียวแล้วจะให้ค่าถูกต้องเป็นที่เชื่อถือได้ แม้ว่าในบริเวณที่ใกล้กับเสาเข็มตาม อย่างไรก็ตามในชั้นดินทรายได้มีผู้พบว่า ความเค้นในแนวตั้งในบริเวณที่ใกล้กับเสาเข็มจะมีค่าน้อยกว่า Overburden Pressure เมื่อระยะจมน้ำของเสาเข็มมีค่ามากกว่าความลึกวิกฤต ซึ่งจะได้นำรายละเอียดอีกครั้งในหัวข้อ 4.3

4.2 การคาดคะเนน้ำหนักบรรทุกของเสาเข็มในเมื่อเสาเข็มอยู่ในชั้นดินเหนียว

สำหรับเสาเข็มในชั้นดินเหนียวโดยปกติทั่วไป การคาดคะเนน้ำหนักบรรทุกจะกระทำภายใต้เงื่อนไข Undrain Condition นอกเสียจากว่าดินเหนียวเป็นดินเหนียวจำพวก Highly Overconsolidated. POULOS AND DAVIS (1980) เมื่อดินเหนียวอยู่ในสภาพอึดตัวจะส่งผลทำให้มุมเสียดทานภายในภายใต้เงื่อนไขที่ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงปริมาณของน้ำในดิน (Undrained) มีค่าเป็นศูนย์ ทำให้ ϕ_a มีค่าเป็นศูนย์ ซึ่งจะทำให้ $N_q = 1$ และ $N_\gamma = 0$ ดังนั้น จากสมการที่ (4.1), (4.2) และ (4.3) จะได้ว่า

$$Q = \Sigma c_a \cdot A_s + A_p (c_u \cdot N_c + \sigma_{vb}) - W_p \quad (4.4)$$

จากสมการที่ (4.4) ถ้าหากว่าเสาเข็มไม่ได้เป็นเสาเข็มที่ทำการขยายปลายให้ใหญ่ออกไป (Enlarged Base) และสมมุติให้น้ำหนักของดินที่ถูกเสาเข็มแทนที่มีค่าเท่ากับน้ำหนักของเสาเข็ม จากสมการที่ (4.4) จะได้ว่า

$$Q = \Sigma c_a \cdot A_s + A_p \cdot c_u \cdot N_c \quad (4.5)$$

ในเมื่อ c_a = ความตึงแน่นระหว่างเสาเข็มกับมวลดินที่ล้อมรอบเสาเข็มภายใต้ Undrain Condition = $\alpha \cdot c_u$

α = ตัวประกอบความตึงแน่นระหว่างเสาเข็มกับมวลดินที่ล้อมรอบเสาเข็ม

c_u = ความเชื่อมแน่นของดินภายใต้ Undrain Condition

4.2.1 ตัวประกอบความตึงแน่น

ตัวประกอบความตึงแน่น (α) เป็นค่าที่ทำการประเมินได้ยากทั้งนี้ก็เพราะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น รูปร่างทางด้านเรขาคณิตและขนาดของเสาเข็ม วัสดุที่ใช้ทำเสาเข็ม (เสาเข็มคอกหรือเสาเข็มเจาะ) ตลอดจนสมบัติทางด้านวิศวกรรมของมวลดินที่ล้อมรอบ

เสาเข็มอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อมั่นของดิน ค่า α ของเข็มแต่ละต้นจะมีค่าแตกต่างกันออกไป แม้ว่าเสาเข็มจะอยู่ในสถานที่เดียวกัน และเลือกใช้ชั้นคอนกรีตวิธีการทำเหมือนกันก็ตาม ในอุดมคติค่า α สำหรับเสาเข็มใด ๆ จะหาได้จากการทดสอบการรับน้ำหนักบรรทุกของเสาเข็ม นั้นจนพบดี อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ยังไม่มีใครทราบว่า ค่า α และ c_u ที่เกิดขึ้นจริงในสนามควรจะมีเท่าไร ดังนั้น การเลือกใช้ α และ c_u จึงต้องอยู่ในดุลยพินิจของวิศวกรผู้ออกแบบ โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลการทดสอบเสาเข็มมาแล้วในอดีตเป็นตัวชี้แนะ

การศึกษาและทดสอบเพื่อหาค่า α ที่ใช้สำหรับเสาเข็มคอกในอดีตที่ผ่านมาแล้ว นั้น ได้มีผู้ศึกษาทดสอบหลายรายด้วยกัน เช่น TOMLINSON (1957, 1970) PECK (1958), WOODWARD et al (1961) COYLE AND REESE (1966), VESIC (1967) MORGAN AND POULOS (1968), McCLELLAND (1972) McCLELLAND (1974) ผลการทดสอบได้พบว่า สำหรับดินอ่อนมาก α จะมีค่าเท่ากับ 1 และ α จะมีค่าลดลงเมื่อดินมีค่าความเชื่อมั่นสูงขึ้น เหตุผลที่จะอธิบายว่าทำไมค่า α จึงลดลงเมื่อดินมีค่าความเชื่อมั่น c_u สูงขึ้น TOMLINSON (1959) ได้ให้เหตุผลว่า การคอกเสาเข็มนั้นจะทำให้ดินถูกรบกวนโดยเฉพาะในขณะทำการคอกเสาเข็มจะเกิดการสั่นสะเทือน (Vibration) ขึ้น ขวลดินจึงแยกตัวออกจากพื้นที่ผิวของเสาเข็ม ทำให้เกิดช่องว่างขึ้นระหว่างเสาเข็มกับขวลดินที่ล้อมรอบเสาเข็มอยู่ สำหรับดินอ่อนเมื่อปล่อยให้เวลาเลยไปสักกระยะหนึ่งดินอ่อนจะคืนสู่สภาพเดิม (Regain) ทำให้ช่องว่างดังกล่าวลดลงไป หรือไม่มีช่องว่างเหลืออยู่เลย ค่า α ที่ได้จึงมีค่าสูง สำหรับดินแข็งการคืนตัวกลับเข้าสู่สภาพเดิมจะเป็นไปได้ช้าหรือเป็นไปไม่ได้เลยทำให้มีช่องว่างอยู่ระหว่างเสาเข็มกับดิน ค่า α ที่ได้จึงมีค่าน้อยกว่าค่าที่หาได้จากดินอ่อน

สำหรับการทำเสาเข็มเจาะ การหาค่า α ได้มีผู้ศึกษาหลายรายด้วยกัน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาพฤติกรรมของเสาเข็มเจาะในดินเหนียวลอนคอน ผลของการทดสอบได้แสดงในตารางที่ 2.1 ซึ่งค่า α ที่ใช้กันอย่างกว้างขวางเป็นค่าที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบการรับน้ำหนักบรรทุกของเสาเข็มเจาะในดินเหนียวที่ประเทศอังกฤษ ของ SKEMPTON (1959) ซึ่งเขาได้พบว่าค่า α มีค่าอยู่ระหว่าง 0.30 ถึง 0.60 โดยเขาแนะนำให้ใช้ค่า $\alpha = 0.45$ สำหรับการทำเสาเข็มเจาะโดยทั่วไปที่สามารถทำการขุดเจาะและ

เทคอนกรีต เสริมในเวลาอันรวดเร็ว ส่วนเสริมเจาะที่ทำโดยการขยายปลายเสาเข็มให้ใหญ่
ออกไปจะใช้เวลาในการขุดเจาะหลุมและเทคอนกรีตนานควรใช้ค่า $\alpha = 0.30$ อย่างไรก็ตาม
 c_a ที่ใช้จะต้องมีค่าไม่มากกว่า ๑.๘ ดันต่อตารางเมตร TOMLINSON (1981)

O'NEILL AND REESE (1972) ได้กำหนดให้ใช้ค่าตัวประกอบสำหรับการ
การอ่อนตัวของดินเนื่องมาจากการขุดเจาะและการเทคอนกรีต โดยเขาได้แสดงความสัมพันธ์
ระหว่างตัวประกอบดังกล่าว ดังสมการที่ (4.2.1)

$$\alpha_{ave} = (\alpha_{11} \cdot \alpha_{12} \cdot \alpha_{13}) \alpha_2 \cdot \alpha_3 \quad (4.2.1)$$

ในเมื่อ α_{ave} = ค่าเฉลี่ยตลอดระยะจวมลึกของเสาเข็มของตัวประกอบความค
แน่นระหว่างเสาเข็มกับดินที่ล้อมรอบเสาเข็ม

α_{11} = ตัวประกอบอันเนื่องมาจากดินถูกรบกวนในขณะขุดเจาะหลุม

α_{12} = ตัวประกอบอันเนื่องมาจากการอ่อนตัวของดิน เนื่องมาจากการ

เทคอนกรีต

α_{13} = ตัวประกอบอันเนื่องมาจากการเกิด Surface Shrinkage

α_2 = ตัวประกอบความคแน่นของเสาเข็มและดินที่ล้อมรอบเสาเข็ม

α_3 = ตัวประกอบอันเนื่องมาจากการใช้เบนโทไนท์ในการขุดเจาะหลุม

จากการศึกษาทดลองใน Beaumont Clay O'NEILL AND REESE (1972)

ได้กำหนดให้ใช้ค่าสัมประสิทธิ์ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ $\alpha_{11} = 0.65$, $\alpha_{12} = \alpha_{13} = 1 - \frac{25}{L} 0.1$
(ในเมื่อ L คือ ความยาวของเข็มมีหน่วยเป็นฟุต), $\alpha_2 = 1$ และ $\alpha_3 = 0.6$ เมื่อใช้เบนโทไนท์
ช่วยในการขุดเจาะหลุม หรือ $\alpha_3 = 1$ สำหรับการขุดเจาะแบบแห้ง ถ้าหากนำค่าไปใช้สำหรับ
การทำเสาเข็มเจาะแบบแห้งในดินลอนคอน โดยที่เข็มมีความยาว 40 ฟุต จะได้ค่า $\alpha_{ave} =$
0.57 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับค่าที่แนะนำให้ใช้โดย SKEMPTION (1959) คือ $\alpha = 0.45$ แล้ว
จะเห็นว่าค่าที่ได้มีค่าแตกต่างกันไม่มากนัก อย่างไรก็ตามการทดลองของ REESE et al. (1973)

ได้พบว่า การทำเข็มเจาะโดยใช้สารละลายเบนโทไนท์เป็นตัวช่วยเพิ่มเสถียรภาพของหลุมที่เจาะจะทำให้ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของแรงยึดเกาะ α มีค่ามากกว่าที่ได้จากการขุดเจาะ โดยระบบที่ไม่ต้องใช้สารละลายเบนโทไนท์ ซึ่งการทดลองของคนอื่นส่วนมากจะพบว่า การใช้สารละลายเบนโทไนท์จะทำให้ α ลดลง TOMLINSON (1981) ได้แนะนำให้ใช้ α_g ในสมการที่ (4.2.1) มีค่า $= 0.80$ นั่นคือ เมื่อขุดเจาะหลุมโดยใช้สารละลายเบนโทไนท์จะทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ของแรงยึดเกาะลดลง 20 % จากค่าที่ได้จากการขุดเจาะโดยไม่ใช้สารละลายเบนโทไนท์

สำหรับในกรุงเทพฯ นั้น ค่า α ที่พบสำหรับดินอ่อนมีค่าโดยประมาณเท่ากับ 1 (BRAND, 1970; MUKTA BHANT AND SUWANAKUL (1971) และจากการศึกษาของ HOLMBERG (1970) สำหรับเสาเข็มที่ใช้วัสดุแตกต่างกันและความเค้นเฉือนของดินแตกต่างกันในกรุงเทพฯ จะได้ค่า α มีค่าเข้าใกล้ 1 สำหรับดินอ่อน และค่า α จะลดลงเรื่อย ๆ เมื่อความเค้นเฉือนมีค่าเพิ่มขึ้น ดังรายละเอียดในรูปที่ 4.2

4.2.2 ค่าตัวประกอบวิสัยสามารถรับแรงธรรของดินเหนียว (N_c)

การคำนวณตามทฤษฎีและผลจากการทดสอบเสาเข็มจริงในสนามที่ได้ทำกันมาแล้วในอดีต ดังที่ได้กล่าวในหัวข้อ 2.3 และ 2.5 พบว่า ค่าที่เป็นที่ยอมรับและนำมาใช้ในการคาดคะเนวิสัยสามารถรับแรงธรรของเสาเข็มในดินเหนียว คือ $N_c = 9$ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากหน่วยแรงเฉือนของดินเหนียวตรงบริเวณส่วนปลายของเสาเข็มที่หามาได้จากการทดสอบตัวอย่างดินในห้องทดลอง กับหน่วยแรงเฉือนที่เกิดขึ้นจริงในสนามเมื่อเสาเข็มถูกแรงมากระทำจะมีค่าแตกต่างกัน เพื่อเป็นการแก้ความผิดพลาดที่หลีกเลี่ยงไม่ได้เหล่านี้ SKEMPTON (1966) ได้แนะนำให้ใช้ตัวประกอบลดค่าของความเค้นเฉือนมีค่าเท่ากับ 0.80 และ 0.75 สำหรับเสาเข็มเจาะในดินอ่อนคอนกรีตที่มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางน้อยกว่า 1 เมตร และมากกว่า 1 เมตร ตามลำดับ

4.3 การคาดคะเนน้ำหนักบรรทุกของเสาเข็มในเมื่อเสาเข็มอยู่ในชั้นดินทราย

สำหรับเสาเข็มในชั้นดินทราย น้ำหนักบรรทุกวิกฤตของเสาเข็มจะเกิดขึ้นภายใต้สภาพ

การคายน้ำของดิน ดังนั้น พารามิเตอร์ที่ใช้ควรจะใช้ภายใต้สภาพการคายน้ำด้วย โดยความเค้นในแนวตั้งจะต้องใช้ความเค้นประสิทธิผล ซึ่งดินทรายล้วนความชื้นแน่นจะมีค่าเป็นศูนย์ ทำให้ c_a และ cN_c มีค่าเป็นศูนย์ด้วย โดยการกำหนดให้ $0.50 \gamma_d \cdot N_r$ มีค่าน้อยมากเมื่อเทียบกับ $\sigma_{vb} \cdot N_q$ จนสามารถละเลยไม่ต้องนำมาพิจารณา ดังนั้นจากสมการที่ (4.1) (4.2) และ (4.3) จะได้ว่า

$$Q = \sigma'_v \cdot K_s \cdot \tan \phi'_a \cdot A_s + \sigma'_{vb} \cdot N_q \cdot A_p - W_p \quad (4.4)$$

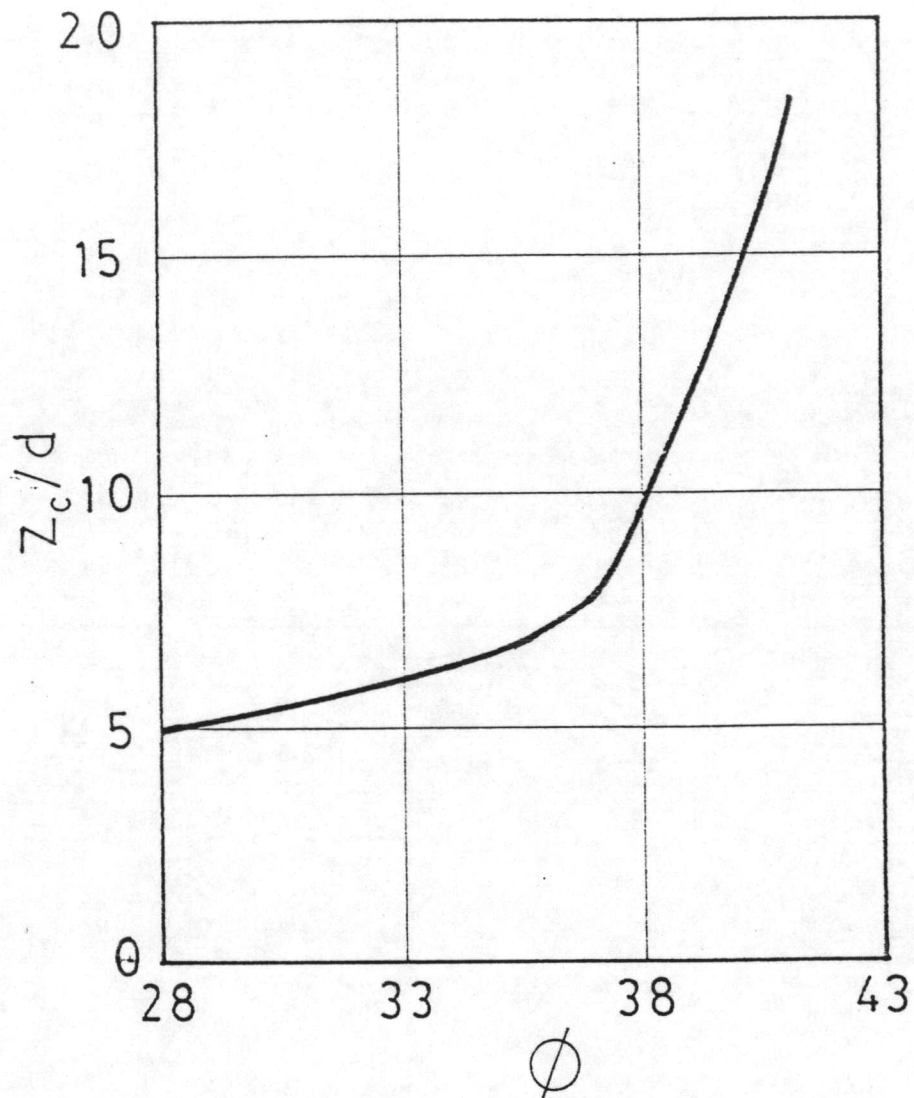
ในเมื่อ σ'_v = ความเค้นประสิทธิผลในแนวตั้งที่ระยะความลึกใด ๆ ตลอดความยาวของเสาเข็ม

σ'_{vb} = ความเค้นประสิทธิผลในแนวตั้งที่ระดับปลายของเสาเข็ม

ϕ'_a = มุมแห่งความเสียดทานประสิทธิผลระหว่างเสาเข็มกับมวลดิน

การคาดคะเนน้ำหนักบรรทุกทุกของเสาเข็มในดินทรายที่ทำกันมาในอดีตจะสมมุติให้ความเค้นในแนวตั้ง σ'_v และ σ'_{vb} ในสมการที่ (4.4) มีค่าเท่ากับ Effective Overburden Pressure แต่ต่อมาจากการวิจัยของ KERISEL (1961) และ VESIC (1967) ได้พบว่า Unit Shaft และ Base Resistance ของเสาเข็มไม่จำเป็นที่จะต้องมีการเพิ่มขึ้นเป็นสัดส่วนโดยตรง (Linearity) กับความลึกแต่จะมีค่าเพิ่มขึ้นจนถึงค่าสูงสุด หลังจากนั้นจะมีค่าคงที่ ความลึกที่พอดีทำให้หน่วยแรงดังกล่าวมีค่าสูงสุด เรียกว่า ความลึกวิกฤต (Z_c) และนอกจากนี้ VESIC ยังได้พบว่า อัตราส่วนระหว่าง Limiting Unit Point และ Shaft Resistance ของเสาเข็มใน Homogeneous Soil Mass จะไม่ขึ้นกับขนาดของเสาเข็ม แต่จะขึ้นอยู่กับความหนาแน่นสัมพัทธ์ของทราย (D_r) และชนิดของเสาเข็ม (เสาเข็มตอกหรือเสาเข็มเจาะ) ผลจากการวิจัยที่ได้กล่าวแล้วแสดงให้เห็นว่า ความเค้นประสิทธิผลในแนวตั้งบริเวณใกล้กับเสาเข็มไม่จำเป็นที่จะต้องมีการเพิ่มขึ้นเท่ากับ Effective Overburden Pressure แต่จะมีค่าสูงสุดที่ความลึกวิกฤตจากการทดสอบของ VESIC พบว่าเมื่อความหนาแน่นสัมพัทธ์มีค่าน้อยกว่า 30 % จะได้ $Z_c = 10d$ และเมื่อค่าความหนาแน่นสัมพัทธ์มีค่ามากกว่า 70 % จะได้ $Z_c = 20 \cdot d$ และโดยการ

เสาเข็มตอก $\varnothing = \frac{3}{4}\varnothing'_1 + 10$

เสาเข็มเจาะ: $\varnothing = \varnothing'_1 - 3$

$\varnothing'_1$ = มุมเสียดทานภายในของดินก่อนการ
ติดตั้งเสาเข็ม

รูปที่ 4.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง $\varnothing$ & Z_c / d

(Base on VESIC, 1967)

อาศัยผลการทดลองของ VESIC (1967) ประกอบกับความสัมพันธ์ระหว่างมุมเสียดทานภายในประสิทธิผลของดินกับความหนาแน่นสัมพัทธ์ ($\phi = 28 + 15 \cdot D_r$) ซึ่งแนะนำโดย MDYERHOF (1956). POULUS และ DAVIS (1980) ได้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมุมเสียดทานภายใน (ϕ) กับอัตราส่วนระหว่างความลึกวิกฤตกับเส้นผ่านศูนย์กลางของเสาเข็ม (Z_c/d) ดังได้แสดงตามรูปที่ 4.1

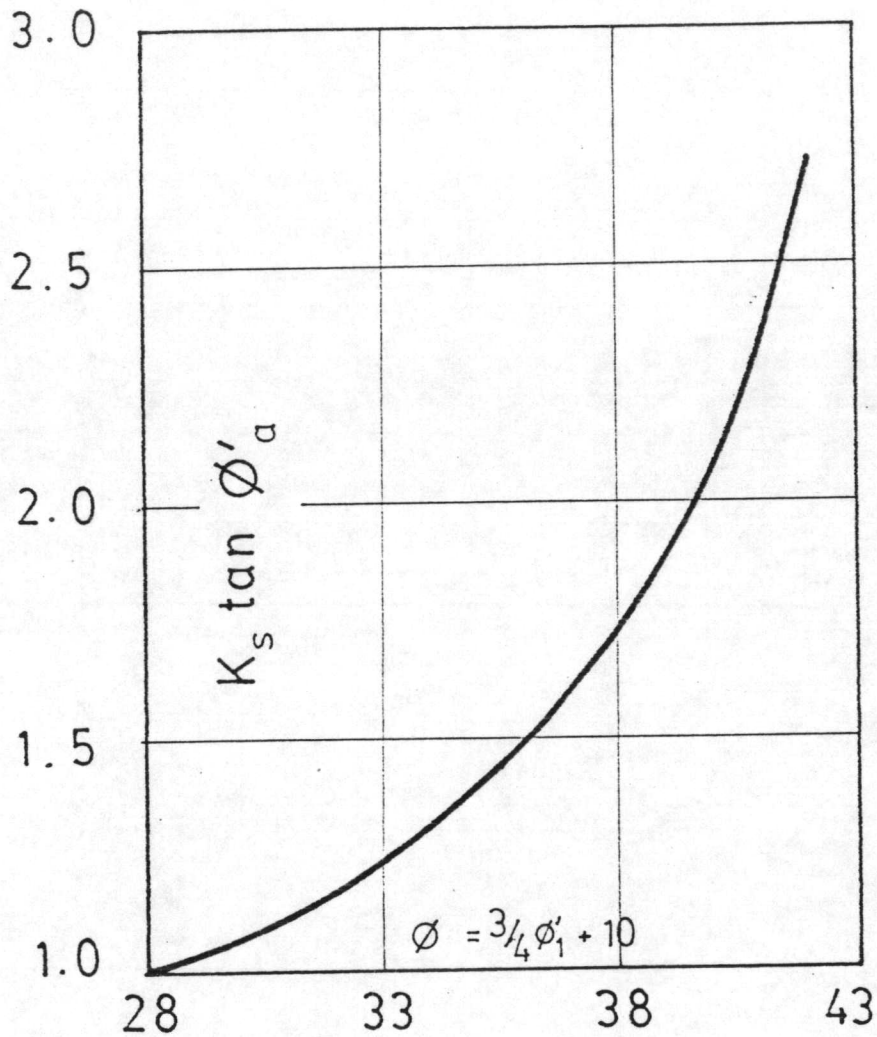
4.3.1 สัมประสิทธิ์ความต้านทางข้างของดิน (K_s)

สัมประสิทธิ์ความต้านทางข้างของดินเป็นค่าที่ทำการประเมินได้ยากเนื่องจากจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น ความหนาแน่น เริ่มต้นของทราย (Initial Density of Sand) รูปร่างของเสาเข็มชนิดของเสาเข็มและมุมเสียดทานภายในของดิน เป็นต้น MEYERHOF (1950) ได้แนะนำให้ใช้ค่า $K_s = 0.50$ สำหรับดินทรายในสภาพร่วน และ $K_s = 1$ สำหรับดินทรายในสภาพแน่น จากการศึกษาผลที่ได้จากการทดสอบเสาเข็มของ MEYERHOF. BROMS (1966) ได้ชี้ให้เห็นว่า ค่าของ K_s ที่ให้ไว้โดย MEYERHOF จะให้ความเสียดทานมีค่าน้อยสำหรับเสาเข็มคอนกรีตและเสาเข็มไม้ BROMS จึงได้แนะนำให้ใช้ค่า K_s เสียใหม่ ตามตารางที่ 2.2 ซึ่งค่าที่ได้จากตารางเป็นค่าที่ใช้สำหรับเสาเข็มตอก SOWERS (1979) ได้แนะนำให้ใช้ค่า K_s ตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สัมประสิทธิ์ความต้านทางข้างของดินทราย K_s โดยรอบเสาเข็มในขณะที่เสาเข็มพิบัติ

ความแน่นของดิน	ชนิดของเสาเข็ม	K_s
ทรายเป็นร่วน $D_r < 30 \%$	เสาเข็มเจาะ	0.75-1.50
	เสาเข็มตอก	2.0 -3.0
ทรายเป็นแน่น $D_r > 70 \%$	เสาเข็มเจาะ	1.0 -2.0
	เสาเข็มตอก	3.0 -4.0

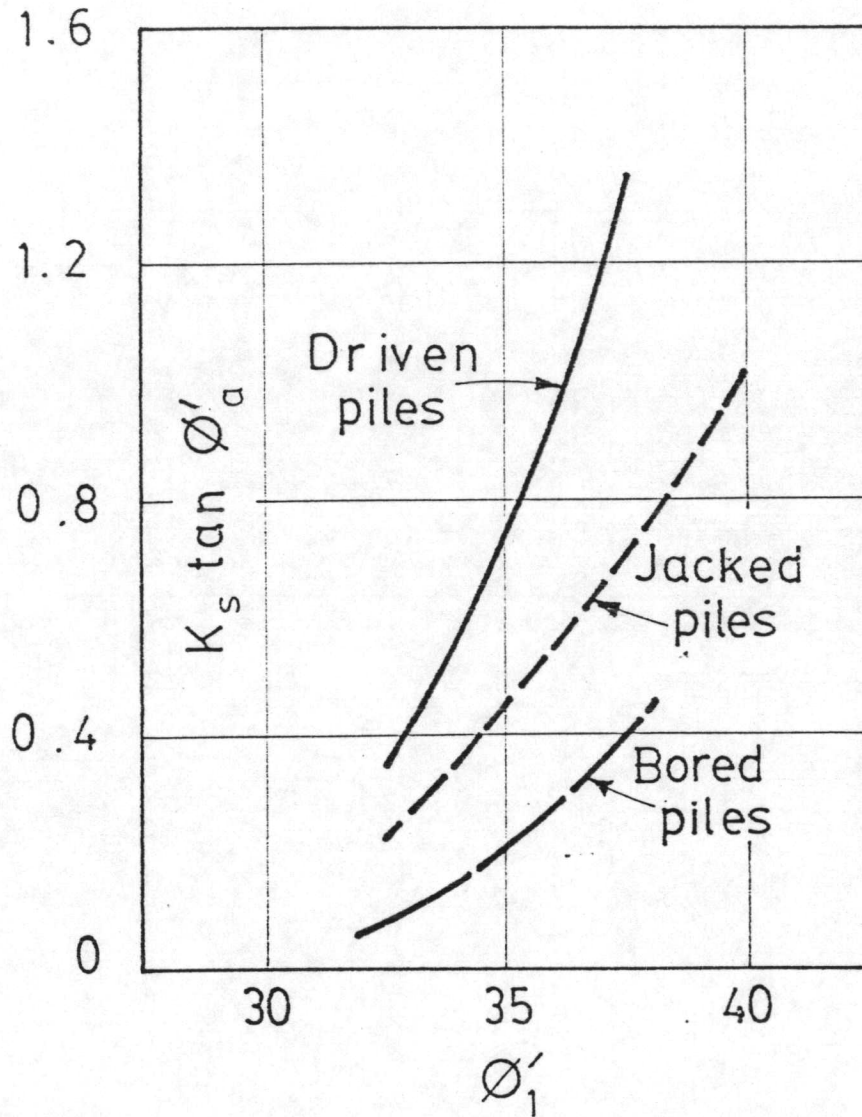
POULOS และ DAVIS (1980) ได้อาศัยผลการทดลองเสาเข็มที่ตอกในดินทรายของ VESIC

ϕ'_1 = มุมเสียดทานภายในของดินก่อนการตอกเสาเข็ม

รูปที่ 4.2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ϕ & $K_s \tan \phi'_a$ สำหรับเสาเข็มตอก

(Based on VESIC , 1967)

ϕ'_1 = มุมเสียดทานภายในของดินก่อนการติดตั้งเสาเข็ม

รูปที่ 4.3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง ϕ'_1 & $K_s \tan \phi'_a$

(Based on MEYERHOF, 1976)

(1976) มาสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง ϕ และ $K_s \cdot \tan \phi'_a$ ดังที่ได้แสดงในรูปที่ 4.2 โดย POULOS และ DAVIS ได้ให้ข้อสังเกตว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง ϕ และ $K_s \cdot \tan \phi'_a$ ที่แสดงในรูปที่ 4.2 ได้จากผลของการทดสอบเสาเข็มเหล็ก อย่างไรก็ตามหากเสาเข็มเป็นวัสดุอย่างอื่นที่ไม่ใช่เหล็กการใช้รูปที่ 4.2 ในการคาดคะเนน้ำหนักบรรทุกของเสาเข็มจะให้ผลซึ่งมีความผิดพลาดอยู่ในขอบเขตที่ยอมรับได้

สำหรับเสาเข็มเจาะค่า $K_s \cdot \tan \phi'_a$. ที่ได้จากรูปที่ 4.2 จะมีค่ามากเกินไป POULOS และ DAVIS (1980) แนะนำให้ใช้ค่าที่ได้จากข้อมูลของ MEYERHOF (1976) ซึ่งจะให้ผลที่ถูกต้องกับความจริงมากกว่า โดยการกำหนดให้ $\phi'_a = 0.75 \phi$ จะได้ความสัมพันธ์ระหว่าง ϕ และ $K_s \cdot \tan \phi'_a$ ดังที่แสดงในรูปที่ 4.3

4.3.2 ตัวประกอบวิสัยสามารถรับแรงฮารของคันทราย (N_q)

ตัวประกอบวิสัยสามารถรับแรงฮารของคันทราย (N_q) สำหรับเสาเข็มตอก TOMLINSON (1981) ได้แนะนำให้ใช้ค่าตัวประกอบวิสัยสามารถรับแรงฮารของ BEREZANTSEV (1961) ดังที่แสดงในรูป 4.5 และค่าสูงสุดของ Unit Base Resistance จะต้องมีค่าไม่เกิน 100 ตันต่อตารางเมตร

สำหรับการทำเสาเข็มเจาะในคันทราย การขุดเจาะจะมีผลกระทบกระเทือนต่อวิสัยสามารถรับแรงฮารของเสาเข็ม TOMLINSON (1981) แนะนำให้ใช้มุมเสียดทานภายในสำหรับการคำนวณหาค่าวิสัยความสามารถรับแรงฮารของเสาเข็มมีค่าอยู่ระหว่าง $28^\circ - 30^\circ$ นอกเสียจากว่า การขุดเจาะจะใช้ Power Auger หรือใช้การขุดเจาะแบบไหลวนกลับโดยใช้เบนโทไนท์สเลอรี่ จึงจะยินยอมให้ใช้มุมเสียดทานภายในของดิน (ϕ) ในสภาพที่ยังไม่ถูกรบกวนได้ โดยการวิเคราะห์จากผลการทดสอบเสาเข็มในสนาม VESIC (1977) ได้แนะนำให้ใช้ค่า N_q ดังนี้

ความแน่นของดินทราย	ความหนาแน่นสัมพัทธ์	N_q	
		เสาเข็มตอก	เสาเข็มเจาะ
แน่นมาก	มากกว่า 80	60-200	40-80
แน่น	60-80	40-80	20-40
แน่นปานกลาง	40-60	25-60	10-30
ร่วน	น้อยกว่า 40	20-30	5-15

หมายเหตุ ค่า N_q ที่มีค่ามากใช้สำหรับเสาเข็มสั้น

ในทางปฏิบัติโดยทั่วไปแล้ว ในชั้นดินทรายจะรู้แค่เพียงค่า Standard Penetration Test (N) เท่านั้น ดังนั้น การหามุมเสียดทานภายในของดินจึงต้องอาศัยความสัมพันธ์ระหว่าง N และ ϕ ที่เสนอโดย PECK, HANSEN AND THORNBURN (1974) ดังที่ได้แสดงในรูปที่ 4.4 เนื่องจากค่า N จะขึ้นอยู่กับ Over-burden Pressure เพื่อเปลี่ยนค่า N ไปที่ Standard Pressure คือที่ 1 ตัน/ม² จึงต้องทำการแก้ไขค่า N เสียก่อนที่จะนำไปหาค่า ϕ ตามสมการที่ (4.5)

$$N' = C_N \cdot N \quad (4.5)$$

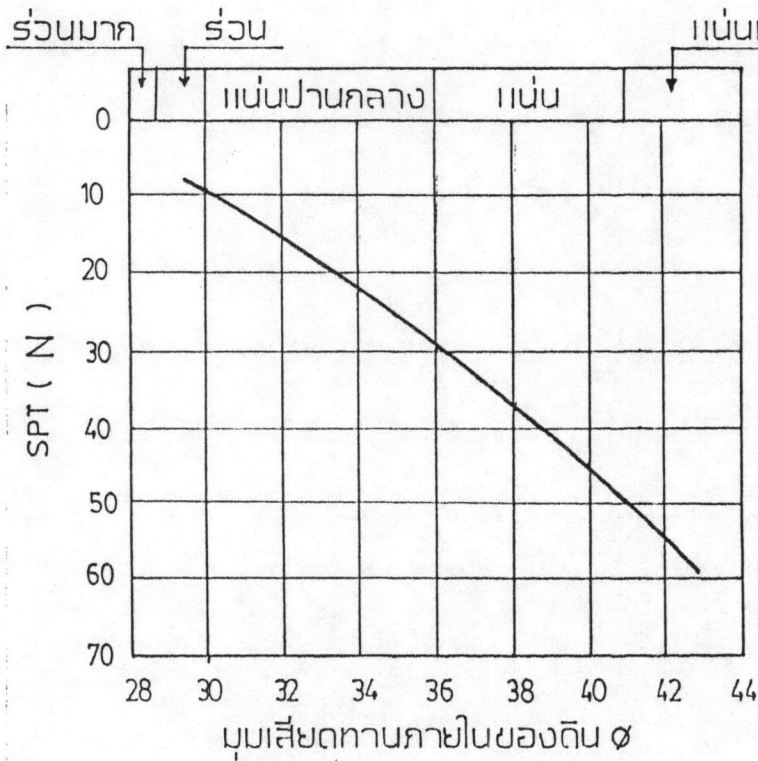
$$C_N = 0.77 \log \frac{195.30}{\sigma_v}$$

ในเมื่อ $N' = \text{Corrected SPT}$

$N = \text{SPT}$

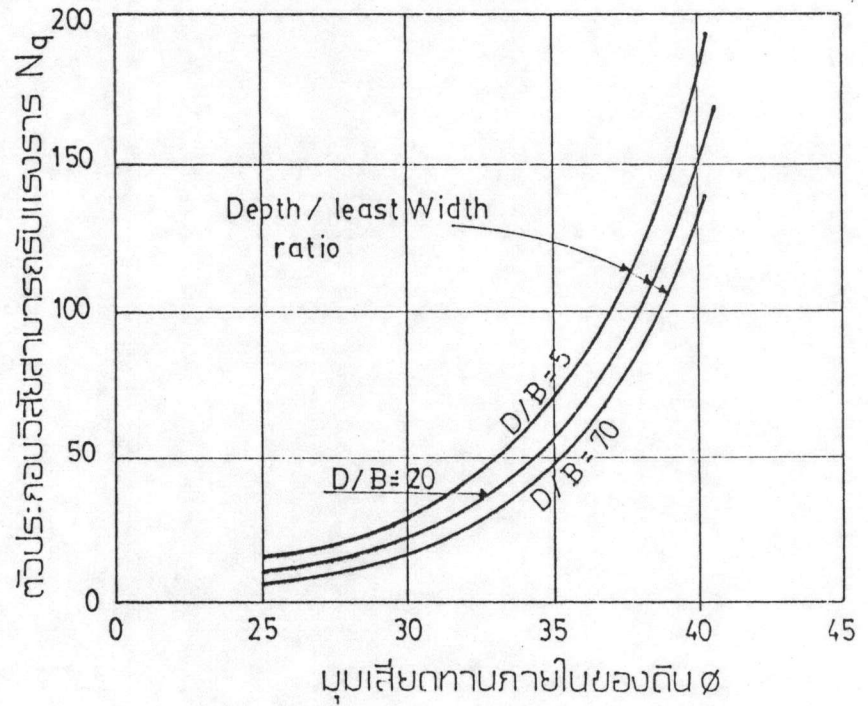
$\sigma_v = \text{Effective Over-burden Pressure, T/m}^2$

สมการที่ 4.5 จะให้ผลถูกต้องเมื่อ $\sigma_v > 2.44$ ตัน/ตารางเมตร เมื่อ $\sigma_v < 2.44$ ตัน/ม² ให้ใช้ค่า $C_N = 2.0$ ข้อที่ควรระวังคือ ในการทำ Standard Penetration Test (N) ในดินทรายละเอียดหรือ Silt ที่มีความหนาแน่นมากจะพบว่า ค่า (N) ที่วัดมาได้จากสนามจะมีค่าสูงเกินไป ทั้งนี้เนื่องจากมี Negative Excesses pore-pressure เกิดขึ้น

รูปที่ 4.4 ความสัมพันธ์ระหว่าง N & ϕ

(PECK , etc. 1974)

รูปที่ 4.5 ความสัมพันธ์ระหว่าง N_q & ϕ

(BEREZANTSEV, 1961)

ในระหว่างที่ทำการทดสอบ

4.4 การคาดคะเนน้ำหนักบรรทุกเสาเข็มโดยอาศัยผลการทดสอบเสาเข็ม

การทดสอบน้ำหนักบรรทุกเสาเข็มจนพิบัติจะทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทดสอบเสาเข็มขนาดใหญ่ ดังนั้น ในการทดสอบเสาเข็มโดยปกติทั่วไป ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพียงเพื่อตรวจสอบว่าเสาเข็มจะสามารถรับน้ำหนักบรรทุกใช้งานได้ตามที่กำหนดเอาไว้หรือไม่ (Proof Load Test) โดยจะทำการทดสอบน้ำหนักบรรทุกจนถึงค่าประมาณ 1.5-2 เท่าน้ำหนักบรรทุกใช้งาน อย่างไรก็ตามการทดสอบน้ำหนักบรรทุกเสาเข็มจนถึงพิบัติ (Ultimate Load Test) ก็ยังมีความจำเป็นที่จะต้องทำในบริเวณที่ไม่มีประสบการณ์ในการออกแบบเพียงพอ ทั้งนี้ เพื่อที่จะศึกษาและมองหาพฤติกรรมของเสาเข็มในการตอบสนองต่อน้ำหนักบรรทุกตามแนวแกน และนำผลที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์หาพารามิเตอร์ที่เหมาะสมสำหรับใช้ในการออกแบบครั้งต่อไป เพื่อที่จะลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการทดสอบเสาเข็มลง ได้มีผู้พยายามที่จะหาวิธีการสำหรับคาดคะเนน้ำหนักบรรทุกประลัยของเสาเข็ม โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบเสาเข็มไม่ถึงพิบัติ วิธีการที่นับได้ว่าสะดวก รวดเร็วและให้ผลเป็นที่น่าพอใจ คือ วิธีการที่เสนอโดย CHIN (1970) และ MAZURKIEWICZ, B.K. (1972)

4.4.1 การคาดคะเนน้ำหนักบรรทุกเสาเข็มตามวิธีการของ CHIN (1970)

การคาดคะเนน้ำหนักบรรทุกตามวิธีนี้ อาศัยพื้นฐานที่ได้จากการศึกษา ทดลองหาความสัมพันธ์ระหว่างความเค้นเฉือนกับการวิรูปของตัวอย่างดินจากการทดลอง Shear box และ Triaxial Compression Test และจากการทดสอบเสาเข็มจำลองทั้งในสนามและห้องปฏิบัติการ ผลของการทดสอบแสดงให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักกับระยะการทรุดตัวจะมีลักษณะ เป็น Hyperbolic และถ้าหากนำเอาอัตราส่วนระหว่างระยะทรุดตัวกับน้ำหนักบรรทุก (S/P) กับระยะทรุดตัว (S) มาเขียนเป็นกราฟเพื่อแสดงความสัมพันธ์กันโดยให้ S/P เป็นแกนนตั้งและ S เป็นแกนนอนจะได้เป็นเส้นตรงซึ่งมีสมการตายสมการที่ (4.6)

$$\frac{S}{P} = m \cdot S + C \quad (4.6)$$

- ในเมื่อ $S =$ ระยะทรุดตัวของหัวเสาเข็ม
 $P =$ น้ำหนักบรรทุกทดสอบเสาเข็ม
 $m =$ ความชันของเส้นตรงที่ได้
 $C =$ จุดตัดของเส้นตรงกับแกนตั้ง

น้ำหนักบรรทุกประลัย คือ ส่วนกลับของความชันของเส้นตรง $\left(\frac{1}{m}\right)$

4.4.2 การคาดคะเนน้ำหนักบรรทุกของ เสา เข็มตามวิธีการของ MAZURKIEWICZ (1972)

การคาดคะเนน้ำหนักบรรทุกตามวิธีการนี้จะอาศัยสมมุติฐานที่ว่าลักษณะของกราฟที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักบรรทุกทดสอบเสา เข็มกับระยะการทรุดตัวของ เสา เข็มจะเป็นรูปพาราโบลา (Parabola) เมื่อเสา เข็มที่ขีติ การคาดคะเนน้ำหนักบรรทุกประลัยทำได้โดย การเลือกระยะทรุดตัวของหัวเสา เข็มขึ้นมาหลาย ๆ ค่าโดยให้อยู่ในอนุกรมก้าวหน้าเลขคณิต จากนั้นจะหาน้ำหนักบรรทุกทดสอบเสา เข็มที่ระยะทรุดตัวของหัว เสา เข็มทุกค่าที่เลือกขึ้นมาจากกราฟซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักบรรทุกทดสอบกับระยะการทรุดตัวของหัว เสา เข็ม จากนั้นน้ำหนักบรรทุกที่ทำได้ แต่ละค่าให้ลากเส้นทำมุม 45° กับแกนแสดงน้ำหนักบรรทุกทดสอบ เสา เข็ม ไปตัดกับ เส้นตรงที่ลากขนานกับแกนแสดงระยะการทรุดตัวที่ผ่านค่าน้ำหนักบรรทุกตัวถัดขึ้นไป ซึ่งจะมีค่ามากกว่า MAZURKIEWICZ (1972) พบว่าจุดตัดเหล่านี้จะอยู่ในแนว เส้นตรงโดยประมาณ จุดตัดของเส้นตรงที่ลากเชื่อมจุดเหล่านี้กับแกนแสดงน้ำหนักบรรทุกทดสอบ เสา เข็ม คือ น้ำหนักบรรทุกประลัยของเสา เข็ม แมื่อน้ำหนักบรรทุกทดสอบ เสา เข็มสูงสุดจะมีค่าน้อยกว่าน้ำหนักบรรทุกประลัยของเสา เข็มก็ตาม